

Izmantosim pārmaiņu arēnas, lai veidotu ilgtspējīgu nākotni!

Kā veicināt kopradi un sadarbību starp vietējām pašvaldībām, pilsonisko sabiedrību, uzņēmējdarbības sektoru un citiem dalībniekiem, lai stiprinātu ekoloģisko un sociālo ilgtspēju?

11/2025

Interreg
Baltic Sea Region

Co-funded by
the European Union

RESILIENT ECONOMIES AND COMMUNITIES

We make transition!

Pārmaiņas sabiedrībā & Pārmaiņu arēna

Pārmaiņas sabiedrībā ir sarežģīts un ilgstošs process, kas notiek dažādos līmeņos. Pārmaiņas prasa izmaiņas sabiedrības struktūrās, domāšanā un attieksmē.

Ilgspējas pārmaiņas apzīmē pārveidošanas procesus, kas sabiedrību virza uz ekoloģisku un sociālu ilgtspējību.

Pārmaiņu arēna ir līdzdalības metode, kas iesaista dalībniekus kopīgā izpratnes veidošanas, mācīšanās, vīzijas veidošanas un eksperimentēšanas procesā atbilstoši konkrētiem sabiedrības pārmaiņu izaicinājumiem. Arēna ir koprades darbnīcu process, kas palīdz kritiski izvērtēt esošo sabiedrībā pastāvošo sistēmu un problematizēt ne-ilgtspējīgas struktūras, ieradumus un prakses.

Arēnas rezultāti palīdz meklēt stratēģijas, kā pārveidot esošās struktūras, ieradumus un prakses, un īstenot pirmos soļus: jaunus projektus, sadarbības un eksperimentus.

Pārmaiņu arēnas We make transition! projektā

Projekta “**We Make Transition!**” (2023–2025) ietvaros tika īstenotas 12 pārmaiņu arēnas sešās Baltijas jūras reģiona valstīs. Pārmaiņu arēnu tēmas bija saistītas ar aprites ekonomiku, dabu un bioloģisko daudzveidību, kā arī ilgtspējīgu vietējās pārtikas sistēmu. Dažās arēnās tika apskatītas plašākas tēmas, piemēram, “ilgtspējīga dzīve” vai “sektoru sadarbības ilgtspēja”.

Projekts īpašu uzmanību pievērta mijiedarbības un sadarbības stiprināšanai starp vietējām pašvaldībām, reģionālām organizācijām un dažādām vietējām ieinteresētajām pusēm.

Šī rokasgrāmata iepazīstina ar pārmaiņu arēnas metodes principiem un projekta “We Make Transition!” atziņām, kontekstā ar vietējo dalībnieku iesaisti, kopradīšanu un jaunas sadarbības uzsākšanu, lai veicinātu ilgtspējīgu un labu nākotni vietējā līmenī.

Galvenie jautājumi “We Make Transition!” arēnās bija:

- Vietējo pašvaldību, reģionālo organizāciju un citu dalībnieku iesaiste
- Izvairīšanās no sarežģītiem un abstraktiem terminiem/ valodas
- Dažādu viedokļu uzklauššana
- Atbalsts darbību, pilotprojektu un iniciatīvu uzsākšanai

WMT! Pārmaiņu arēnu tēmas

“We Make Transition!” pārmaiņu arēnas bija saistītas ar šādām ilgtspējas tēmām, kuras vietējie dalībnieki atzina par nozīmīgām. Katra arēnas tēma tika formulēta, balstoties uz vietējās sadarbības vajadzībām

Daba & bioloģiskā daudzveidība

daba kā vērtība, tās aizsardzība un bioloģiskās daudzveidības uzlabošana

Ilgspējīgas vietējās pārtikas sistēmas

Īsās pārtikas ķēdes, bioloģiskā pārtika, izglītošana

Aprites & dalīšanās ekonomika

Apritīgums un dalīšanās ar lietām, otrreizēji lietojamu preču business un lietu labošanas pakalpojumi

Sociālā ilgtspēja

Kopienu veidošana, jauniešu iesaiste, izglītošana

12 WMT! Pārmaiņu arēnas

SOMIJA

 TAMPERE 01
Ilgtspējīga dzīve
(cilvēki & daba)

 HÄMEENKYRÖ 02
Lauksaimniecība

 HELSINKI-UUSIMAA 03
Aprites ekonomika

 UUSIKAUPUNKI 04
Bioloģiskā daudzveidība

 KEMIÖNSAARI 05
Jauniešu iesaiste

NORVĒGIJA

 NAMSOS 06
Aprites ekonomika

 TRONDHEIMA 07
Ilgtspējīga pārtikas
sistēma

VĀCIJA

 BRĒMENE 08
Bioloģiskā pārtika
skolās

POLIJA

 GDŃA 12
Starpsektoru ilgtspēja

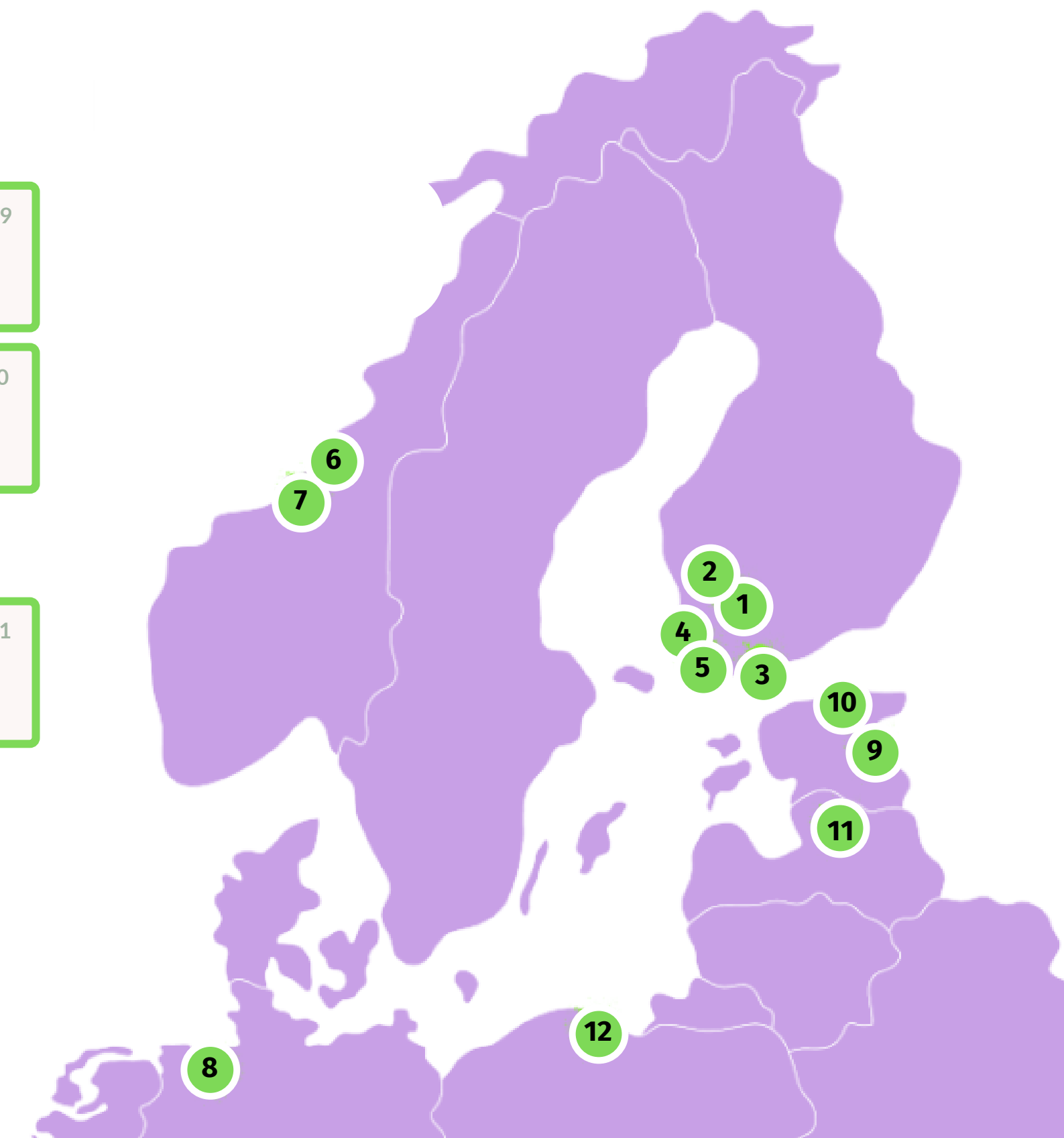
IGAUNIJA

 TARTU 09
Aprites ekonomika

 LÄÄNE-HARJU 10
Ilgtspēja izglītībā

LATVIJA

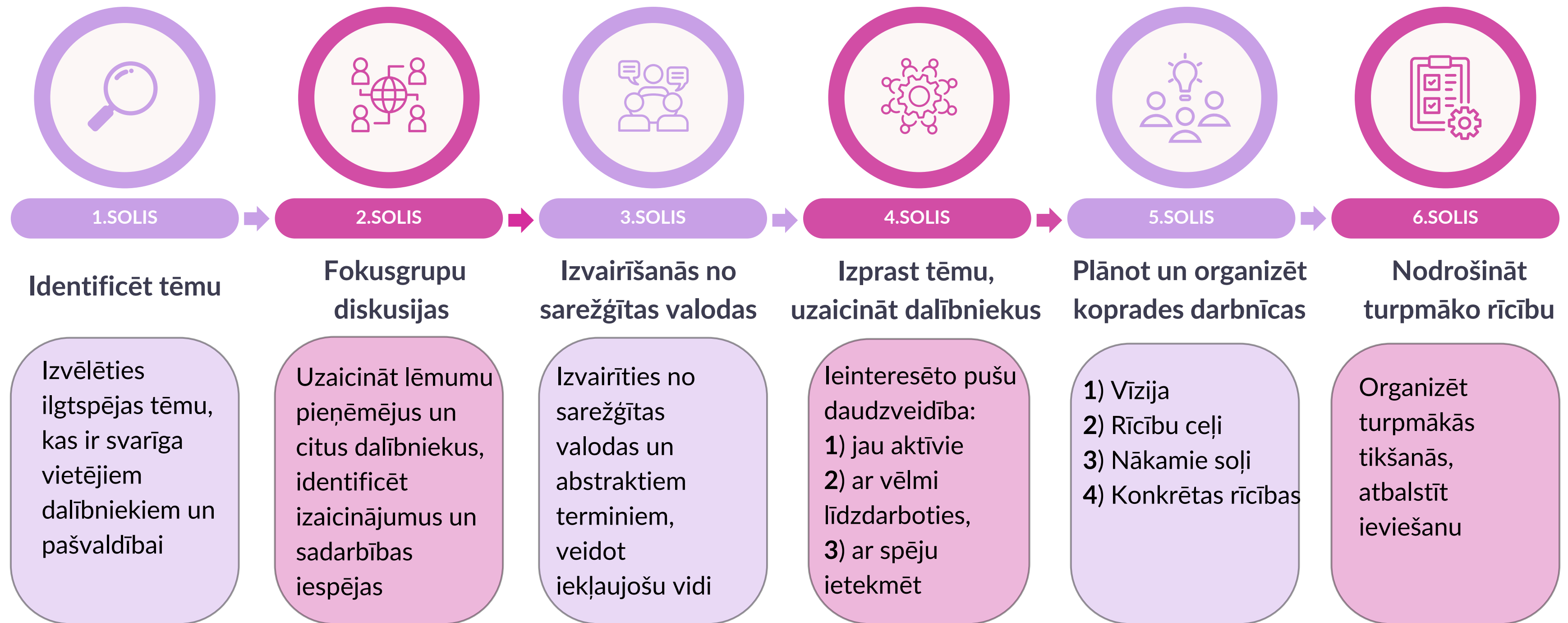
 VIDZEME 11
Bioloģiskā pārtika
un Bioreģions

WMT! pārmaiņu arēnu process

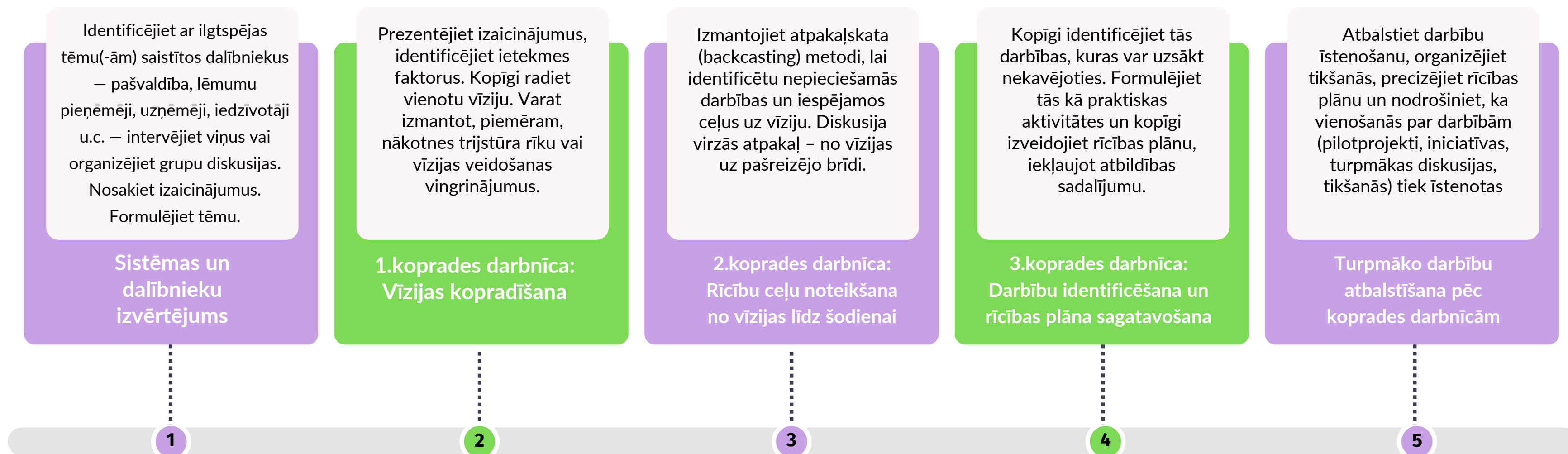

Kā mēs pielietojām pārmaiņu arēnu metodi?

Pārmaiņu arēnu posmi un koprades darbnīcas

Sākotnējā posmā tiek veikta analīze, lai identificētu izaicinājumus un iesaistītos dalībniekus. Tas palīdz formulēt arēnas tēmu un noteikt, kurus dalībniekus aicināt līdzdarboties. Kopīga vīzija, ceļi uz šo vīziju un konkrētas rīcības tiek kopradītas savstarpēji saistītās darbnīcās. Ir svarīgi radīt atmosfēru, kurā dažādi dalībnieki var diskutēt kā līdzvērtīgi partneri un kur visi viedokļi tiek uzklauti. Domstarpības var rasties, un tās ir nozīmīgas, taču diskusijai nevajadzētu tajās iestrēgt.

Pārmaiņu arēnu plānošanas komanda

Jāizveido plānošanas komanda, kas plānos un īstenos pārmaiņu arēnu.

Plānošanas komanda formulēs arēnas tēmu un izstrādās darbnīcu saturu: izvēlēsies ekspertus, plānos darbnīcu struktūru, nodrošinās koprades darbnīcu norisi, praktisko grupu darba vadīšanu un rezultātu dokumentēšanu. Plānošanas komanda arī uzaicinās dalībniekus uz pārmaiņu arēnas darbnīcām.

Ārējais konsultants vai vadītājs var atbalstīt plānošanas komandu. Tomēr ir svarīgi, lai iesaistīto organizāciju darbinieki aktīvi piedalītos gan plānošanā, gan īstenošanā, nevis pilnībā uzticētu procesu konsultantam. Ārējais atbalsts var būt noderīgs, piemēram, vīzijas veidošanā, balstoties uz darbnīcu diskusijām, vai atziņu un secinājumu apkopošanā procesa gaitā.

Visa komanda nodrošina dokumentācijas veidošanu un plāno nākamos soļus, balstoties uz iepriekšējo darbnīcu rezultātiem. Plānošanai jābūt aktīvai un nepārtrauktai visā procesa laikā.

Jāatceras, ka arēnas rezultātus nekad nevar pilnībā paredzēt iepriekš: uzticieties procesam, esiet aktīvi, reaģējiet atbilstoši situācijai un virziet diskusijas uz rezultātu.

WMT! arēna: Ko uzaicināt?

Uzaicināto dalībnieku skaits var svārstīties no 20 (mazākajā gadījumā) līdz pat 80. Dalībnieku skaits katrā darbnīcā var atšķirties.

Uzaicināmo dalībnieku sarakstā jāiekļauj personas, kas saistītas ar izvēlēto tēmu un kurām ir pietiekamas zināšanas vai pieredze. Ir ieteicams uzaicināt pārstāvjus no vairākām pāšvaldības struktūrvienībām. Ja procesa gaitā tiek konstatēts, ka trūkst kāds būtisks dalībnieks, jauni dalībnieki var pievienoties nākamajās darbnīcās.

Jānodrošina pārstāvība no šādām trim kategorijām:

- 1) **Inovatori** – vizionāri, cilvēki, kas var ienest jaunas idejas
- 2) **Eksperti** – piemēram, tēmas eksperti un vietējie dalībnieki ar pieredzē balstītām zināšanām
- 3) **Ietekmīgi cilvēki** – dalībnieki, kuriem ir autoritāte, sakari un spēja mainīt prakses, struktūras un palielināt jautājuma nozīmīgumu; piemēram, lēmumu pieņēmēji, amatpersonas, mākslinieki

Tāpat ir vērtīgi uzaicināt arī vietējos iedzīvotājus, kuri ir motivēti mainīt situāciju un var sniegt būtisku skatījumu no ikdienas redzējuma.

Ko paturēt prātā

Pārmaiņu arēnas pievienotā vērtība

Pārmaiņu arēnu var izmantot dažādos veidos un dažādiem mērķiem.

Atsevišķus elementus var izmantot arī atsevišķi. Izmantošanas veids ir atkarīgs no vajadzības, tēmas, mērķa un pieejamiem resursiem.

Pārmaiņu arēna veicina patiesu līdzdalību un kopradīšanu, kā arī dod iespēju uz klausīt dažādu dalībnieku viedokļus (tostarp to, kuri parasti neiesaistās). Analizējot dažādus redzējumus, kas ietekmē situāciju, rodas labāka izpratne par izaicinājumiem kopumā - birokrātiskie šķēršļi, komunikācijas grūtības vai dažādi iesaistīto pušu skatījumi. Šīs zināšanas palīdz mācīties, gūt jaunas atziņas un atrast efektīvus sadarbības veidus, lai virzītos uz vēlamo mērķi.

Katrs dalībnieks tiek uzskatīts par ekspertu. Arēnas dalībnieki definē kopīgu vīziju un darbības, kuras vēlas īstenot.

Mēs visi vēlamies labāku nākotni, un caur konstruktīvu dialogu mēs varam virzīties uz to.

WE MAKE
transition!

Interreg
Baltic Sea Region

Co-funded by
the European Union

RESILIENT ECONOMIES AND COMMUNITIES

We make transition!

SUOMEN ITÄMERI-INSTITUUTTI
THE BALTIC INSTITUTE OF FINLAND

 PIRKANMAA
COUNCIL OF TAMPERE REGION